

**ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСӨЛ БОЛОН ХАМТ ӨРГӨН
МЭДҮҮЛСЭН ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН АНХНЫ ХЭЛЭЛЦҮҮЛГИЙГ
ЯВУУЛСАН ТАЛААРХ БАЙГАЛЬ ОРЧИН, ХҮНС, ХӨДӨӨ
АЖ АХУЙН БАЙНГЫН ХОРООНЫ САНАЛ, ДҮГНЭЛТ**

2026 оны 06 дүгээр
сарын 03-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

Илтгэгч нь: Улсын Их Хурлын гишүүн Ж.Бат-Эрдэнэ

Улсын Их Хурлын дарга, эрхэм гишүүд ээ,

Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн М.Мандхай нарын 10 гишүүнээс 2025 оны 06 дугаар сарын 19-ний өдөр Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн Хөдөө аж ахуйн тухай хуулийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслийн хэлэлцэх эсэх асуудлыг 2025 оны 10 дугаар сарын 02-ны өдрийн чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцэж, анхны хэлэлцүүлэгт бэлтгүүлэхээр Байгаль орчин, хүнс, хөдөө аж ахуйн байнгын хороонд шилжүүлсэн.

Хөдөө аж ахуйн тухай хуулийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслийг Байнгын хорооны болон чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцүүлэх бэлтгэл хангах үүрэг бүхий ажлын хэсгийг Байнгын хорооны 2025 оны 22 дугаар тогтоолоор байгуулсан бөгөөд Ажлын хэсгийн ахлагчаар, Улсын Их Хурлын гишүүн Ж.Бат-Эрдэнэ, бүрэлдэхүүнд нь Улсын Их Хурлын гишүүн Д.Жаргалсайхан, С.Замира, С.Лүндэг, Н.Наранбаатар, Р.Сэддорж нар ажилласан.

Байгаль орчин, хүнс, хөдөө аж ахуйн байнгын хороо 2026 оны 06 дугаар сарын 03-ны өдрийн хуралдаанаараа хуулийн төслийн анхны хэлэлцүүлгийг Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 39 дүгээр зүйлд заасны дагуу явуулж, хуулийн төслийг зүйл бүрээр хэлэлцлээ.

Хуулийн төслийн анхны хэлэлцүүлэг явуулах үед Улсын Их Хурлын гишүүн С.Ганбаатар хөдөө аж ахуйн гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг төвлөрүүлэх, хадгалах, худалдан борлуулах төвийг аймаг, суманд байгуулах, төр, хувийн хэвшлийн түншлэлээр хөгжүүлэх, хөдөө аж ахуйн судалгаа хөгжүүлэлт, хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн дэмжлэг үзүүлэх талаар асуулт асууж хариулт авлаа.

Ажлын хэсгээс хуулийн нэр томъёог тодорхой болгох, хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийг Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлалын хүрээнд газар зүйн байршил, экологийн онцлог, дэд бүтцийн хөгжил, хүн амын нягтрал болон биологийн бусад нөөц, зах зээлийн эргэлтэд тулгуурлан төрөлжүүлэн хөгжүүлэх,

Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлд чанараас хамаарсан үнийн тогтолцоог бүрдүүлэх, эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, хүний нөөцийн бодлого, судалгаа хөгжүүлэлтийг төлөвшүүлэх, хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл эрхлэгчид, хөрөнгө оруулагчдыг дэмжих чиглэл, шалгуурыг тогтоох, бүртгэл, хяналтын нэгдсэн сүлжээ бий болгох,

Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл дэх төрийн удирдлагын тогтолцооны цар хүрээг тогтоож, бүртгэл, хяналтын нэгдсэн цахим систем бий болгох харилцааг зохицуулах,

Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлд холбогдох зохистой дадал, стандарт, техникийн зохицуулалтыг мөрдөх, шаардлагыг хангуулах, чанартай уялдсан үнийн тогтолцоог хөгжүүлэхэд чиглэсэн төрийн дэмжлэг олгох,

Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн эрэлт, нийлүүлэлт, нөөц ашиглалт, бүтээмжийн дүн шинжилгээ хийх, түүнд суурилсан тогтвортой хөгжүүлэх зорилтот хөтөлбөрийг баталж хэрэгжүүлэх, орон нутгийн түвшинд уг зорилтот хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө гарган, хэрэгжилтийг зохион байгуулах, Хөгжлийн бодлого төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төсөл боловсруулах зэрэг нийт 26 зарчмын зөрүүтэй саналын томъёолол гаргасныг хуралдаанд оролцсон гишүүдийн олонх дэмжсэн болно.

Байнгын хорооны хуралдаанаар анхны хэлэлцүүлгийг явуулсан талаарх Байнгын хорооны санал, дүгнэлт, зарчмын зөрүүтэй саналын томъёоллын хамт Та бүхэнд хүргүүлсэн.

Улсын Их Хурлын эрхэм гишүүд ээ,

Хөдөө аж ахуйн тухай хуулийн төсөл болон хамт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслийн анхны хэлэлцүүлгийг явуулсан талаарх Байгаль орчин, хүнс, хөдөө аж ахуйн байнгын хорооны санал, дүгнэлт, зарчмын зөрүүтэй саналын томъёоллыг хэлэлцэн шийдвэрлэж өгөхийг Та бүхнээс хүсье.

Анхаарал тавьсанд баярлалаа.

**БАЙГАЛЬ ОРЧИН, ХҮНС, ХӨДӨӨ,
АЖ АХУЙН БАЙНГЫН ХОРООНЫ
ХУРАЛДААН ДАРГАЛАГЧ**

Л.МӨНХБАЯСГАЛАН

**ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСӨЛ БОЛОН ХАМТ ӨРГӨН
МЭДҮҮЛСЭН ХУУЛИЙН ТӨСЛҮҮДИЙН ТАЛААР БАЙГАЛЬ ОРЧИН, ХҮНС,
ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН БАЙНГЫН ХОРООНООС ГАРГАСАН
ЗАРЧМЫН ЗӨРҮҮТЭЙ САНАЛЫН ТОМЬЁОЛОЛ**

**Байгаль орчин, хүнс, хөдөө аж ахуйн
байнгын хорооны дэмжсэн санал**

1.Төслийн 1 дүгээр зүйлийн 1.1 дэх хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“1.1.Энэ хуулийн зорилт нь төрөөс хөдөө аж ахуйг тогтвортой хөгжүүлэх бодлогын дэмжлэгтэй холбогдон үүсэх харилцааг зохицуулахад оршино.”

Санал гаргасан:
Улсын Их Хурлын гишүүн Ж.Бат-Эрдэнэ, Д.Жаргалсайхан,
С.Замира, С.Лүндэг, Н.Наранбаатар, Р.Сэддорж
/цаашид “Ажлын хэсэг” гэх/

2.Төслийн 2 дугаар зүйлийн 2.1 дэх хэсгийн “Малын тоо толгойн албан татварын тухай хууль” гэсний өмнө “Гамшгаас хамгаалах тухай хууль,” гэж нэмэх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

3.Төслийн 3 дугаар зүйлийн 3.1 дэх хэсгийн “өртгийн” гэснийг “үйлдвэрлэлийн” гэж өөрчлөн, цаашид тохиолдол бүрт өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

4.Төслийн 4 дүгээр зүйлийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“4 дүгээр зүйл.Хуулийн нэр томьёоны тодорхойлолт

4.1.Энэ хуульд хэрэглэсэн дараах нэр томьёог доор дурдсан утгаар ойлгоно:

4.1.1.“хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл” гэж хөдөө аж ахуйн газарт байгалийн болон биологийн нөөцөд тулгуурлан мал аж ахуй, газар тариалангийн үйлдвэрлэл дагнан, эсхүл хослуулан эрхлэх үйл ажиллагааг;

4.1.2.“мал аж ахуйн үйлдвэрлэл” гэж мал, амьтныг өсгөн үржүүлж, тэдгээрээс гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг бэлтгэн нийлүүлэх, үйлдвэрлэх үйл ажиллагааг;

4.1.3.“тариалангийн үйлдвэрлэл” гэж Тариалангийн тухай хуулийн 16.1-д заасныг;

4.1.4."бэлчээрийн мал аж ахуй" гэж мал сүргийг бэлчээрт жилийн туршид улирлын хуваарьтайгаар идээшлүүлэн маллаж, ашиг шимийг нь хүртдэг, нүүдлийн өв соёлыг хадгалсан уламжлалт мал аж ахуйн үйлдвэрлэлийг;

4.1.5."эрчимжсэн мал аж ахуй" гэж Тариалангийн тухай хуулийн 3.1.7-д заасныг;

4.1.6."хөдөө аж ахуйн гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүн" гэж хүнсний болон аж үйлдвэрийн зориулалтаар ургамал, мал, тэжээвэр амьтны аж ахуйгаас үйлдвэрлэсэн түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг;

4.1.7."агро-ойн аж ахуй" гэж ойжуулалтыг хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлтэй зориудаар хослуулсан, нийгэм, эдийн засаг, байгаль орчны ашиг тустай аж ахуйн зохион байгуулалтыг;

4.1.8."хөдөө аж ахуйн аялал жуулчлал" гэж мал аж ахуй, газар тариалан, уламжлалт нүүдлийн ахуйн хэв маяг, үндэсний соёл, өв уламжлалыг хадгалах, сурталчлан таниулах аялал жуулчлалын төрлийг;

4.1.9."хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл эрхлэгч" гэж энэ хуулийн 4.1.1-д заасан үйл ажиллагааг эрхэлж, эдийн засгийн өгөөж хүртэж байгаа хувь хүн, хуулийн этгээдийг;

4.1.10."тогтвортой хөдөө аж ахуй" гэж хүн, байгаль орчинд ээлтэй, нийгмийн хариуцлагатай, байгалийн нөөцийн зохистой ашиглалт, эдийн засгийн өгөөжтэй, урт хугацаанд үргэлжлэх, бүтээмжтэй хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийг;

4.1.11."хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн сүлжээ" гэж хөдөө аж ахуйн түүхий эд, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, бэлтгэн нийлүүлэх, анхан шатны боловсруулалт хийх, хадгалах, тээвэрлэх, борлуулах цогц үйл ажиллагааг."

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

5.Төслийн 5 дугаар зүйлийн 5.1 дэх хэсгийн "хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн тогтвортой хөгжлийг хангах," гэснийг хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

6.Төслийн 5 дугаар зүйлийн 5.2.4 дэх заалтын "инноваци, дэвшилтэт шинэ технологийг" гэснийг "инновацыг" гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

7.Төслийн 5 дугаар зүйлийн 5.2.5 дахь заалтын "хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлд" гэснийг, 5.2.6 дахь заалтын "хөдөө аж ахуйн хөдөлмөрийн үнэлэмж," гэснийг, 5.2.7 дахь заалтын "түүхий эд" гэсний өмнөх "хөдөө аж ахуйн" гэснийг, 5.2.8 дахь заалтын "залгамж халааг тасралтгүй бэлтгэх тогтолцоог бэхжүүлэх" гэснийг тус тус хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

8.Төслийн 5 дугаар зүйлийн 5.2.9 дэх заалтын "хувийн хэвшил," гэснийг "хувийн хэвшлийн түншлэлд тулгуурлан," гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

9.Төслийн 6 дугаар зүйлийн 6.1.2 дахь заалтын "тариалан" гэсний өмнө "газар" гэж, 6.3 дахь хэсгийн "тариалангийн" гэсний өмнө "газар" гэж тус тус нэмэх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

10.Төслийн 6 дугаар зүйлийн 6.2.5, 6.2.6 дахь заалтыг тус тус хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

11.Төслийн 6 дугаар зүйлийн 6.4, 6.5 дахь хэсгийг тус тус хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

12.Төслийн 7 дугаар зүйлийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

"7 дугаар зүйл.Хөдөө аж ахуйг төрөлжүүлэн хөгжүүлэх

7.1.Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийг Монгол Улсын бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлалын хүрээнд газар зүйн байршил, экологийн онцлог, дэд бүтцийн хөгжил, хүн амын нягтрал болон биологийн бусад нөөц, зах зээлийн эрэлтэд тулгуурлан төрөлжүүлэн хөгжүүлнэ.

7.2.Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийг төрөлжүүлэн хөгжүүлэх тэргүүлэх чиглэлд бэлчээрийн болон эрчимжсэн мал аж ахуй, тэжээл үйлдвэрлэл, жимс, жимсгэнэ, хүнсний ногоо, үр тариа, хамгаалагдсан хөрсний тариалан, үржлийн аж ахуй, агро-ойн аж ахуйг хөгжүүлэх асуудлыг тусгайлан хамааруулна.

7.3.Хөдөө аж ахуйг төрөлжүүлэн хөгжүүлэх асуудлыг Хөдөө аж ахуйн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага тодорхойлж, орон нутгийн хөгжлийн бодлого, Засаг даргын мөрийн хөтөлбөрт тусган хэрэгжүүлнэ.

7.4.Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийг хоршоо, кластерын зохион байгуулалтаар болон хөдөө аж ахуйн захиалгат бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлээр төрөлжүүлэн хөгжүүлж болно."

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

13.Төслийн 8 дугаар зүйлийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

"8 дугаар зүйл.Хөдөө аж ахуйн түүхий эд, бүтээгдэхүүний бэлтгэн нийлүүлэлтийн тогтолцоо

8.1.Хөдөө аж ахуйн гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг төвлөрүүлэх, хадгалах, чанар хамгаалалт хийх, худалдан борлуулах төвийг аймаг, суманд байгуулна.

8.2.Энэ хуулийн 8.1-д заасан төвийн үйл ажиллагааг төр, хувийн хэвшлийн түншлэлээр хэрэгжүүлнэ.

8.3.Энэ хуулийн 8.1-д заасан төвд нийлүүлж, худалдан борлуулж байгаа түүхий эд, бүтээгдэхүүний талаарх мэдээлэл нь хөдөө аж ахуйн биржийн болон энэ хуулийн 10.1-д заасан цахим сантай холбогдсон байна.

8.4.Энэ хуулийн 8.1-д заасан төв нь түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг худалдан авах, холбогдох стандарт, техникийн зохицуулалтын шаардлагын дагуу чанараар ангилах, шаардлагатай анхан шатны тордолт хийх, багцлах, савлах, шошголох, хадгалах, худалдан борлуулах үйл ажиллагааг хариуцан гүйцэтгэнэ.

8.5.Энэ хуулийн 8.1-д заасан төвийг байгуулах санхүүжилтийн эх үүсвэрийг улсын болон аймаг, сумын төсөв, хувийн хэвшлийн санхүүжилтээр шийдвэрлэнэ."

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

14.Төслийн 9 дүгээр зүйлийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

"9 дүгээр зүйл.Хөдөө аж ахуйн түүхий эд, бүтээгдэхүүний чанарын үнэлгээ, баталгаажуулалт

9.1.Хөдөө аж ахуйн түүхий эд, бүтээгдэхүүний чанарыг холбогдох стандартын дагуу үнэлж, баталгаажуулна.

9.2.Аймаг бүр хөдөө аж ахуйн гаралтай хүнсний бус түүхий эд, бүтээгдэхүүний чанарыг шинжлэн судалдаг зориулалтын тоног төхөөрөмж, мэргэшсэн шинжээч бүхий лабораторитой байна.

9.3.Хөдөө аж ахуйн гаралтай хүнсний эрүүл ахуй, чанарын шинжилгээг холбогдох хуулиар зохицуулна."

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

15.Төслийн 10 дугаар зүйлийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

"10 дугаар зүйл.Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн сүлжээний бүртгэл, мэдээлэл

10.1.Хөдөө аж ахуйн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нь хүнсний бүтээгдэхүүний, зөвшөөрлийн, мал аж ахуй, газар тариалангийн, малын генетик нөөц, мал, амьтан, ургамлын эрүүл мэндийн, түүхий эд, бүтээгдэхүүний гарал үүслийн, дотоодын болон олон улсын худалдаа, үйлчилгээний цахим сан (цаашид "цахим сан" гэх)-тай байна."

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

16.Төслийн 12 дугаар зүйлийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“12 дугаар зүйл.Тогтвортой хөдөө аж ахуйн төлөвлөлт

12.1.Тогтвортой хөдөө аж ахуйг хөгжүүлэх Хөгжлийн зорилтот хөтөлбөртэй байна.

12.2. Хөдөө аж ахуйн хөгжлийн зорилтот хөтөлбөрт дараах асуудлыг тусгана:

12.2.1.хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийг төрөлжүүлэн хөгжүүлэх;

12.2.2.хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлд шаардагдах мэргэшсэн хүний нөөцийн хэрэгцээг мэргэжил, мэргэшлийн түвшнээр тодорхойлж, хангах арга хэмжээ;

12.2.3.дотоодын хүнсний хангамж, экспортын бүтээгдэхүүний нийлүүлэлт, борлуулалт;

12.2.4.түүхий эд, бүтээгдэхүүний бэлтгэн нийлүүлэлт;

12.2.5.хөдөө аж ахуйн гаралтай бүтээгдэхүүний экспортын зах зээлийг судалж, экспортын голлох бүтээгдэхүүн тус бүрээр бодлого, стратеги;

12.2.6.хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийг ашигтай эрхлэх зах зээлийн болон нийгмийн таатай орчин бүрдүүлэлт.

12.3.Хөдөө аж ахуйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн энэ хуулийн 12.1-д заасан зорилтот хөтөлбөрийг Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуульд нийцүүлэн батлуулж, хэрэгжилтийг хангана.

12.4.Хөдөө аж ахуйн салбарт хэрэгжүүлж байгаа олон улсын төсөл, хөтөлбөрт энэ хуулийн 12.1-д заасан хөгжлийн зорилтот хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхээр тусгана.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

17.Төслийн 13 дугаар зүйлийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“13 дугаар зүйл.Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн газар

13.1.Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл эрхлэх баталгааг дэмжих зорилгоор төрөөс холбогдох хууль тогтоомжид заасны дагуу хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл эрхлэгчид газрыг ашиглах, эзэмших нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

13.2.Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн зориулалтаар ашиглах уст цэг, худгийн хоорондох зайг усны нөөц, уст цэгийн хайгуулын дүн, бүс нутгийн газар зүйн онцлогт үндэслэн аймаг, нийслэлийн Засаг дарга тогтооно.

13.3.Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн хэрэгцээний усны нөөц, уст цэгийн хайгуул, судалгаа хийх, хэрэгжүүлэхтэй холбогдох харилцааг Усны тухай хуулиар зохицуулна.

13.4.Хөдөө аж ахуйн газрын ангиллыг өөрчлөх, ангилал шилжүүлэх тохиолдолд Газрын тухай хуулийн 23.2.9-д заасныг баримтлах бөгөөд улсын хөгжлийн бодлогын зайлшгүй шаардлагатайгаас бусад тохиолдолд хөдөө аж ахуйн газрыг нэгдмэл сангийн өөр ангилалд шилжүүлэхгүй.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

18.Төслийн “Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн хүний нөөц” гэсэн 14 дүгээр зүйлийг хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

19.Төслийн 15 дугаар зүйлийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

“15 дугаар зүйл.Хөдөө аж ахуйн судалгаа ба хөгжүүлэлт

15.1.Хөдөө аж ахуйн судалгаа ба хөгжүүлэлтийн тогтолцоо нь дэвшилтэт технологи, инновацыг нэвтрүүлэх, оюуны өмчөөр хамгаалагдсан мэдлэгийг эргэлтэд оруулах, зах зээлд гаргах, энэ хуулийн 12.1-д заасан зорилтот хөтөлбөрт тусгасан судалгаа, хөгжүүлэлтийг гүйцэтгэхэд чиглэгдэнэ.

15.2.Хөдөө аж ахуйн салбарын шинжлэх ухаан, технологи, инновацийн судалгааны үр дүнг нэвтрүүлэх, зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэх, сургалт, сурталчилгаа зохион байгуулах чиг үүрэгтэй төрийн үйлчилгээний байгууллага хөдөө аж ахуйн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын дэргэд ажиллана.”

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

20.Төслийн 16 дугаар зүйлийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

**“16 дугаар зүйл.Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн эрсдэл,
түүнээс урьдчилан сэргийлэх**

16.1.Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлд эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээний нэгдсэн удирдлагыг хэрэгжүүлнэ.

16.2.Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн эрсдэлийг доор дурдсан ангиллын дагуу үнэлэх, урьдчилан сэргийлэх, хариу арга хэмжээ авах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

16.2.1.байгаль орчны;

16.2.2.эдийн засгийн;

16.2.3.нийгмийн.

16.3.Энэ хуулийн 16.2.1-д заасан нөлөөллийн эрсдэлд бэлчээрийн болон тариалангийн газрын доройтол, усны хомсдол, генетик нөөцийн төлөв, уур амьсгалын өөрчлөлт, хүлэмжийн хийн ялгаруулалт, хог хаягдлын менежмент хамаарна.

16.4.Энэ хуулийн 16.2.2-т заасан нөлөөллийн эрсдэлд хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн эрэлт, нийлүүлэлтийн тэнцвэр, бүтээмж, өрсөлдөх чадвар, эдийн засгийн өгөөж, түүхий эд, бүтээгдэхүүний үнийн хэлбэлзэл, санхүүжилтийн хүртээмж, төрийн дэмжлэгийн үр дүн хамаарна.

16.5.Энэ хуулийн 16.2.3-т заасан нөлөөллийн эрсдэлд хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэл эрхлэгчийн тогтвортой ажлын байр, ажиллах орчны аюулгүй байдал, нийгмийн баталгааны өөрчлөлтөд дасан зохицох чадамж хамаарна.

16.6.Хөдөө аж ахуйн салбарын өвөлжилт, хаваржилтын бэлтгэл хангах, байгалийн эрсдэлээс сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээг Засгийн газар, орон нутгийн засаг захиргаа авч, хэрэгжилтэд хяналт тавина."

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

21.Төслийн 18 дугаар зүйлийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

"18 дугаар зүйл.Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн дэмжлэг

18.1.Хөдөө аж ахуйн дотоодын үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх, импортыг орлох болон экспортын баримжаатай түүхий эд, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх бодлогын хүрээнд төрөөс дараах дэмжлэг үзүүлж болно:

- 18.1.1.шууд болон шууд бус татаас;
- 18.1.2.тарифын болон тарифын бус зохицуулалт;
- 18.1.3.хөнгөлөлттэй зээл, зээлийн хүүгийн хөнгөлөлт;
- 18.1.4.бусад.

18.2.Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн дэмжлэг үзүүлэх үйлдвэрлэлийн сүлжээний оролцогч нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

- 18.2.1.зохистой дадал нэвтрүүлсэн, баталгаажуулсан;
- 18.2.2.стандарт, техникийн зохицуулалтын шаардлага хангасан, баталгаажуулсан;
- 18.2.3.чанараас хамаарсан үнийн тогтолцоог нэвтрүүлсэн;
- 18.2.4.үйлдвэрлэлийн бүтээмжийг нэмэгдүүлсэн байх;
- 18.2.5.импортыг орлох, экспортын баримжаатай үйлдвэрлэл байх;
- 18.2.6.нэмүү өртөг шингээсэн байх.

18.3.Энэ хуулийн 18.2-т заасан шаардлагыг хангасан эсэхийг тодорхойлоход мэргэжлийн холбоодын оролцоог хангана.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

22.Төслийн 19 дүгээр зүйлийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулах:

"19 дүгээр зүйл.Хөдөө аж ахуйн салбар дахь төрийн удирдлага, зохицуулалт

19.1.Хөдөө аж ахуйн салбарын төрийн бодлого нь төвлөрсөн байх бөгөөд улсын хэмжээнд хөдөө аж ахуйн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, аймаг, нийслэлд хүнс, хөдөө аж ахуйн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага, сум, дүүрэгт хөдөө аж ахуйн тасаг болон бусад харьяа байгууллагаас бүрдэнэ.

19.2.Хөдөө аж ахуйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний эрхлэх асуудлын хүрээнд мал, таримал ургамлын генетик нөөц, ургамлын болон мал, амьтны эрүүл мэнд, гений сан, малын эм үйлдвэрлэл, лаборатори, аймаг дундын отрын бэлчээр, шинжлэх ухаан, инновац, судалгаа, шинжилгээ, нэвтрүүлэлт хариуцсан төрийн захиргааны болон төрийн үйлчилгээний байгууллага, төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээд тус тус ажиллана.

19.3.Аймаг, нийслэлийн хүнс, хөдөө аж ахуйн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага, хөдөө аж ахуйн тасгийн бүтцийг Засгийн газраас тогтоосон орон тооны хязгаарт багтаан хөдөө аж ахуйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

19.4.Энэ хуулийн 19.2, 19.3-т заасан байгууллага нь энэ хуульд болон холбогдох бусад хуульд заасан чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ."

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

23.Төслийн 20 дугаар зүйлийг хасах.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

24.Төслийн 22 дугаар зүйлийн хуулийг дагаж мөрдөх хугацааг "2027 оны 01 дүгээр сарын 01" гэж өөрчлөх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

25.Хөгжлийн бодлого төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төсөл боловсруулах /6 дугаар зүйлийн 6.5 дахь хэсэгт "6.5.9.хөдөө аж ахуйн зорилтот хөтөлбөр." гэсэн заалт нэмэх"/

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

26.Төслийн талаарх зарчмын зөрүүтэй саналын томьёолол дэмжигдсэнтэй холбогдуулан төслийн нэр томьёог жигдлэх, зүйл, хэсэг, заалтын дугаарыг нийцүүлж өөрчлөх, бүтэц найруулга, хууль зүйн техникийн засварыг хийх.

Санал гаргасан: Ажлын хэсэг

Байгаль орчин, хүнс, хөдөө аж ахуйн байнгын хороо